

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U002225

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-06-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єфіменко Аліна Юріївна

2. Alina Yefimenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3998-9031

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 20749 економіка

Дата захисту: 17-06-2024

Спеціальність за освітою: 051 Економіка

Місце роботи здобувача: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): 5444

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.51.25, 06.51.41, 06.52, 06.73

Тема дисертації:

1. Вплив капіталізації банків на макроекономічну стабільність
2. The impact of bank capitalization on macroeconomic stability

Реферат:

1. Протягом 2010–2022 років наукові роботи у розрізі капіталізації банків були присвячені питанням фінансової стійкості, надійності, платоспроможності та прибутковості банків, достатності капіталу, ризик-менеджменту та управлінню проблемними кредитами. Капіталізацію банків запропоновано трактувати дане поняття як індикатор стійкості та надійності, який характеризує фінансовий потенціал банку (капітал та зобов'язання) для проведення активних операцій (кредитних, операцій з цінними паперами, розрахунково-касове обслуговування) за умов покриття кредитного, операційного, ринкового та системного ризиків. Макроекономічна стабільність розглядається через призму економічного та соціального розвитку країни, волатильностей рівня заробітної плати та рівня цін, обсягів виробництва та рівнів безробіття. Поняття «макроекономічна стабільність» визначено як стан рівноваги між різними секторами економіки держави, що характеризується стійким соціально-економічним, зовнішньоекономічним та фінансовим зростанням всередині країни протягом певного періоду часу. Аргументовано фундаментальні основи взаємодії капіталізації банків та макроекономічної стабільності через розробку теоретичної концептуальної моделі, що

підтверджує присутність причинно-наслідкового зв'язку між рівнем капіталізації банків та макроекономічною стабільністю обумовленого набором прямих та опосередкованих каталізаторів (соціально-економічних, зовнішньоекономічних, фінансових та дестимулюючих). Визначено методичний інструментарій оцінки інтегральних індексів рівня капіталізації банків та макроекономічної стабільності з і без урахування показників-дестимуляторів (корупції та тіньової економіки) шляхом використання методу оптимальної рівномірності для 34 європейських країн протягом 2010–2022 років. На основі запропонованої адаптованої шкали виявлено, що більшість країн мають низький середній рівень капіталізації банків (0–0,19), серед яких Албанія (0,13), Австрія (0,13), Бельгія (0,14), Болгарія (0,15), Данія (0,16), Мальта (0,13), Нідерланди (0,16), Польща (0,12), Словаччина (0,13), Угорщина (0,17), Франція (0,15) та Чехія (0,17). Найбільше значення індексу спостерігається в Швеції (0,44). На основі запропонованої адаптованої шкали виявлено, що найнижчі середні рівні інтегрального індексу макроекономічної стабільності характерні для Албанії (0,32), Іспанії (0,35), Словаччини (0,34), Словенії (0,35) та Кіпру (0,35), а найбільше значення індексу спостерігається у Швейцарії (0,6) та Люксембурзі (0,66). Під час розрахунку інтегрального індексу макроекономічної стабільності з елементами корупції та тінізації виявлено, що найнижчі середні рівні індексу (0–0,4) спостерігаються в Україні (0,2), Албанії (0,35), Молдові (0,38) та Сербії (0,37), а максимальні значення інтегрального індексу мали Люксембург (0,9), Ірландія (0,8) та Швейцарія (0,85). Розроблено науково-методичний підхід щодо моделювання трансформаційних процесів показників капіталізації банків та соціально-економічного розвитку на основі кластерного аналізу (метод Ворда та k-середніх) для 34 європейських країн у розрізі 2010, 2015 та 2020 років. За допомогою методу головних компонент було відібрано по три показники з кожної групи для проведення кластеризації (рівень непрацюючих кредитів, рентабельність активів і капіталу; рівень інфляції і безробіття та індекс Джині). У 2010 та 2015 роках було виділено чотири та в 2020 році – три кластери. Серед причин трансформаційних процесів складу кластерів визначено такі, як зниження рівня непрацюючих кредитів, рівня інфляції, безробіття і індексу Джині та підвищення рентабельності активів. Розроблено матрицю, що включала стійкі до трансформаційних процесів капіталізації банків та соціально-економічного розвитку європейські країни. Формалізовано взаємодію капіталізації банків та макроекономічної стабільності 34 європейських країн протягом 2010–2022 за допомогою канонічного аналізу. Виявлено збільшення частки варіації показників капіталізації банків, що пояснюється зміною індикаторів макроекономічної стабільності, з 5,2% до 13,6% при включенні показників-дестимуляторів макроекономічної стабільності (індикатори корупції та тінізації), та тісноти зв'язку між канонічними величинами (канонічне R) з 0,359 до 0,520. χ^2 та $p < 0,05$ підтвердили адекватність побудованих канонічних моделей. На основі побудованих панельних регресійних моделей з випадковими та фіксованими ефектами, виявленими за допомогою тесту Хаусмана та оцінки множника Лагранжа Брейша-Пагана, визначено функціональні зв'язки впливу макроекономічної стабільності з елементами корупції та тінізації на рівень капіталізації банків досліджуваних європейських країн протягом 2010–2022 років. Розроблено міжнародну функціональну модель бенчмаркінгу управління рівнем капіталізації банків в умовах забезпечення макроекономічної стабільності, що включає три групи бенчмарок: інституційно-інноваційні, грошово-кредитні та превентивно-управлінські заходи.

2. From 2010 to 2022, scientific studies on bank capitalization focused on issues of financial stability, reliability, solvency, and profitability of banks, capital adequacy, risk management, and management of non-performing loans. Bank capitalization has been proposed to be interpreted as an indicator of stability and reliability, which characterizes the financial potential of a bank (capital and liabilities) to conduct active operations (lending, securities transactions, settlement and cash services) while covering credit, operational, market, and systemic risks. Macroeconomic stability is viewed through the prism of the country's economic and social development, the volatility of wage levels and prices, production volumes, and unemployment levels. The concept of "macroeconomic stability" is defined as a state of equilibrium between different sectors of the state's economy, characterized by stable socio-economic, foreign economic, and financial growth within the country over a certain period of time. The fundamental bases of the interaction between bank capitalization and macroeconomic stability have been argued through the development of a theoretical conceptual model that confirms the presence of a

causal relationship between the level of bank capitalization and macroeconomic stability, driven by a set of direct and indirect catalysts (socio-economic, foreign economic, financial, and discouraging). A methodological toolkit for assessing the integral indices of the level of bank capitalization and macroeconomic stability, with and without considering disincentive indicators (corruption and the shadow economy), has been defined using the method of optimal uniformity for 34 European countries during 2010-2022. Based on the proposed adapted scale, it was found that most countries have a low average level of bank capitalization (0-0.19), including Albania (0.13), Austria (0.13), Belgium (0.14), Bulgaria (0.15), Denmark (0.16), Malta (0.13), the Netherlands (0.16), Poland (0.12), Slovakia (0.13), Hungary (0.17), France (0.15), and the Czech Republic (0.17). The highest index value is observed in Sweden (0.44). Based on the proposed adapted scale, it was found that the lowest average levels of the integral index of macroeconomic stability are characteristic of Albania (0.32), Spain (0.35), Slovakia (0.34), Slovenia (0.35), and Cyprus (0.35), while the highest index values are observed in Switzerland (0.6) and Luxembourg (0.66). When calculating the integral index of macroeconomic stability with elements of corruption and shadow economy, it was found that the lowest average index levels (0-0.4) are observed in Ukraine (0.2), Albania (0.35), Moldova (0.38), and Serbia (0.37), while the highest values of the integral index were recorded in Luxembourg (0.9), Ireland (0.8), and Switzerland (0.85). Using the principal component method, three indicators from each group were selected for clustering (non-performing loan levels, return on assets and equity; inflation and unemployment levels, and the Gini index). In 2010 and 2015, four clusters were identified, and in 2020, three clusters were identified. The reasons for the transformational processes in the cluster composition include the reduction of non-performing loan levels, inflation, unemployment, and the Gini index, and the increase in asset profitability. A matrix was developed that included European countries resistant to the transformational processes of bank capitalization and socio-economic development. The interaction between bank capitalization and macroeconomic stability in 34 European countries was formalized using canonical analysis. An increase in the share of variance in bank capitalization indicators explained by changes in macroeconomic stability indicators was identified, from 5.2% to 13.6% when including disincentive indicators of macroeconomic stability (corruption and shadow economy indicators), and the strength of the relationship between the canonical variables (canonical R) from 0.359 to 0.520. The adequacy of the constructed canonical models was confirmed by Chi² and $p < 0.05$. Based on panel regression models with random and fixed effects, identified using the Hausman test and Breusch-Pagan Lagrange multiplier evaluation, functional relationships were determined for the impact of macroeconomic stability with elements of corruption and shadow economy on the level of bank capitalization in the studied European countries during 2010-2022. An international functional model for benchmarking the management of bank capitalization levels under conditions of ensuring macroeconomic stability was developed, including three groups of benchmarks: institutional-innovative, monetary-cr

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Єфіменко А.Ю., Летуновська Н.Є. Аналіз інтегрального індексу рівня капіталізації банків. Вчені записки, 2024. № 34(1). С. 23-33.
- Didenko, I., Yefimenko, A. Interconnections assessment of banking capitalization with macroeconomic stability, including corruption and shadow economy. Technology Audit and Production Reserves, 2023. № 4 (72). P. 60-67.

- Єфіменко А.Ю., Діденко І.В. Аналіз інтегрального індексу макроекономічної стабільності з урахуванням факторів корупції та тінізації економіки. Електронний журнал «Ефективна економіка», 2023. №7.
- Єфіменко А.Ю., Діденко І.В. Оцінка інтегрального показника макроекономічної стабільності. Науковий журнал «Економіка та право». Серія Економіка, 2023. №1. С. 84-92.
- Didenko I., Yefimenko A. Using the canonical modelling approach to analyze relationships between indicators of banking capitalization and macroeconomic stability. International scientific journal «Mechanism of economic regulation», 2022. № 1-2 (95-96). P. 78-86.
- Діденко І.В., Єфіменко А.Ю. Аналіз теоретичних засад понять капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності. Електронний журнал «Ефективна економіка», 2021. № 8.
- Діденко І.В., Єфіменко А.Ю. Аналітична оцінка індикаторів капіталізації банківської системи та макроекономічної стабільності в Україні. Вісник Сумського державного університету, 2021. № 2. С. 118-125.
- Pozovna, I., Arkhireiska N., Panaseyko, I., Panaseyko, S., Serdyukov, K., & Yefimenko, A. Assessment of the connection between the bank's capitalization level and the country's macroeconomic stability. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, 2024. № 1(54). P. 9-22.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці; поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Раціоналізаторські пропозиції

Раціоналізаторські пропозиції у банківській сфері

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0122U000783, 0124U000544, 0121U100467, 0122U000781, Договір БФ/24-2021

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Позовна Ірина Вікторівна

2. Ігуна Pozovna

Кваліфікація: к. е. н., старший науковий співробітник, 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1934-7031

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жаворонок Артур Віталійович
2. Artur Zhavoronok

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9274-8240

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Житар Максим Олегович
2. Maksym Zhytar

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3614-0788

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Криклій Олена Анатоліївна
2. Olena Kryklii

Кваліфікація: к.е.н., доц., 08.04.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4825-3950

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дудченко Вікторія Юріївна

2. Viktoriya Dudchenko

Кваліфікація: д. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0054-8362

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, буд. 116, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Школьник Інна Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Школьник Інна Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Бойко Антон Олександрович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна